

49

ZARZĄDZENIE PREZESA WYŻSZEGO URZĘDU GÓRNICZEGO

z dnia 29 stycznia 1970 r.

w sprawie ustalania kategorii zagrożenia metanowego złóż kopalni oraz sposobu ustalania granic pól metanowych w podziemnych zakładach górniczych.

Na podstawie § 105 ust. 1 pkt 1 i 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 1969 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz bezpieczeństwa pożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 24, poz. 176) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zarządzenie ustala kategorie zagrożenia metanowego złóż węgla, rud i soli lub ich części oraz zasady i sposób zaliczania tych złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia, jak również określa sposób ustalania granic pól metanowych w podziemnych zakładach górniczych górnictwa węglowego, rud i soli.

§ 2. 1. Ustala się dla złóż węgla lub ich części cztery kategorie zagrożenia metanowego.

2. Złóż węgla lub ich części zalicza się:

- 1) do kategorii pierwszej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 0,02—2,5 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyrobisk górniczych w ilości nie przekraczającej 5 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie,
- 2) do kategorii drugiej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 2,5—4,5 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyro-

bisk górniczych w ilości od 5—10 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie,

- 3) do kategorii trzeciej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości od 4,5—8 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyrobisk górniczych w ilości od 10—15 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie,
- 4) do kategorii czwartej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono zawartość metanu pochodzenia naturalnego w ilości powyżej 8 m³/t w przeliczeniu na czystą substancję węglową lub wydzielanie się metanu do wyrobisk górniczych w ilości powyżej 15 m³/t w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie, a także złoża, w których stwierdzono występowanie fontann metanowych lub wyrzuty metanu.

3. Do złóż węgla lub ich części, udostępnianych lub przygotowywanych do eksploatacji, stosuje się kryterium oparte na zawartości metanu pochodzenia naturalnego w przeliczeniu na czystą substancję węglową; natomiast do złóż węgla lub ich części będących w eksploatacji stosuje się kryterium oparte na zawartości metanu pochodzenia naturalnego wydzielającego się do wyrobisk górniczych w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie.

§ 3. 1. Ustala się dla złóż rud i soli lub ich części dwie kategorie zagrożenia metanowego.

2. Złoża rud i soli lub ich części zalicza się:

- 1) do kategorii pierwszej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono chociażby w jednym z wyrobisk górniczych występowanie metanu pochodzenia naturalnego w powietrzu o koncentracji przekraczającej 0,1%,
- 2) do kategorii drugiej zagrożenia metanowego — jeżeli stwierdzono chociażby jeden nagły wypływ lub wyrzut metanu bądź metanu łącznie z innymi gazami pochodzenia naturalnego.

§ 4. 1. W razie wystąpienia metanu w części pokładu węgla, pokład ten w obrębie całego obszaru górniczego powinien być zaliczony do tej samej kategorii zagrożenia metanowego.

2. W razie występowania zmian warunków naturalnych wpływających w sposób istotny na zagrożenie metanowe w pokładzie węgla (uskoki lub inne zaburzenia geologiczne), poszczególne jego części mogą być zaliczone do różnych kategorii zagrożenia metanowego.

§ 5. 1. W odniesieniu do złóż węgla lub ich części:

- 1) ilość wydzielającego się metanu do wyrobisk górniczych w przeliczeniu na średnie dobowe wydobycie określa służba wentylacyjna zakładu górniczego na podstawie pomiarów ilości powietrza oraz wyników analiz wykonanych przez laboratorium zakładu górniczego,
- 2) określenia zawartości metanu pochodzenia naturalnego w przeliczeniu na czystą substancję węglową dokonuje Główny Instytut Górnictwa — Ośrodek Naukowo-Badawczy do Spraw Bezpieczeństwa Górniczego Kopalnia Doświadczalna „Barbara” lub inna jednostka wyznaczona przez Ministra Górnictwa i Energetyki w porozumieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego.

2. Pomiaru i pobieranie prób powietrza w celu ustalenia podstawy zaliczenia złoża węgla lub jego części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego (ust. 1 pkt 1) powinny być wykonywane w sposób określony w przepisach wydanych przez Ministra Górnictwa i Energetyki w trybie art. 83 ust. 1 dekretu z dnia 6 maja 1953 r. — Prawo górnicze (Dz. U. z 1961 r. Nr 23, poz. 113).

§ 6. Badania metanowości złóż rud i soli lub ich części, w celu dokonania zaliczenia do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego (§ 3 ust. 2), przeprowadza Główny Instytut Górnictwa — Ośrodek Naukowo-Badawczy do Spraw Bezpieczeństwa Górniczego Kopalnia Doświadczalna „Barbara” lub inna jednostka wyznaczona przez właściwego ministra w porozumieniu z Prezesem Wyższego Urzędu Górniczego.

§ 7. Okręgowy urząd górniczy może zaliczyć złożo kopaliny lub jego część do wyższej kategorii zagrożenia metanowego bez względu na ilość wydzielającego się metanu, jeżeli zachodzą okoliczności zwiększające stan tego zagrożenia.

§ 8. 1. Okręgowy urząd górniczy dokonuje zaliczenia złóż kopalin lub ich części do odpowiedniej kategorii zagro-

żenia metanowego na wniosek kierownika ruchu zakładu górniczego.

2. Okręgowy urząd górniczy może nakazać złożenie w oznaczonym terminie wniosku określonego w ust. 1.

3. Przepisy ust. 1 i 2 mają odpowiednie zastosowanie w razie zmiany zaliczenia do poszczególnych kategorii zagrożeń.

§ 9. 1. Równocześnie z zaliczeniem złoża lub jego części do poszczególnych kategorii zagrożenia metanowego okręgowy urząd górniczy ustala granice pól metanowych w poszczególnych kategoriach.

2. Granice pola metanowego powinny być tak ustalone, aby pole to objęło złożo lub jego część o zagrożeniu metanowym łącznie z drogami wentylacyjnymi odprowadzającymi powietrze z tego pola oraz wyrobiska, w których może nastąpić cofnięcie się gazów.

3. Pole metanowe może obejmować poziomy eksploatacyjne lub ich części, jak również roboty w partiach nie rozciętych.

4. W metanowym zakładzie górniczym niemetanowa część złoża może być wydzielona tylko w razie przewietrzania jej niezależnym prądem powietrza, zapewniającym izolację tej części od pól metanowych.

§ 10. Do wniosku, o którym mowa w § 8, należy załączyć:

- 1) w odniesieniu do złóż węgla lub ich części — wyniki badań określonych w § 5 ust. 1 pkt 1 lub 2, a w odniesieniu do złóż rud i soli lub ich części — wyniki badań określonych w § 6,
- 2) inne wyniki badań i obserwacji, mogące charakteryzować zagrożenie metanowe,
- 3) mapę wyrobisk górniczych w skali nie mniejszej niż 1 : 5.000, z naniesieniem proponowanych granic pól metanowych w poszczególnych kategoriach zagrożenia.

§ 11. 1. W stosunku do złóż kopalin lub ich części zaliczonych przed dniem wejścia w życie zarządzenia na podstawie dotychczasowych przepisów do odpowiednich kategorii zagrożenia gazowego — wnioski, o których mowa w § 8, powinny być złożone do okręgowych urzędów górniczych w terminie nie przekraczającym trzech miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

2. Zaliczenia złóż lub ich części do odpowiedniej kategorii zagrożenia metanowego na podstawie przepisów zarządzenia okręgowe urzędy górnicze powinny dokonać w terminie nie przekraczającym sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie zarządzenia.

3. Do czasu dokonania zaliczeń określonych w ust. 2 obowiązują dotychczasowe zaliczenia oraz rygory z nimi związane.

§ 12. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego: *E. Grabowski*